

İLKÖĞRETİM OKULLARININ İŞGÖREN VE FİZİKİ OLANAKLARI

Öğr Gör. Mustafa Aydın BAŞAR

Eğitim Bilimleri Bölümü
Eğitim Fakültesi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Özet

Okulların amaçlarını gerçekleştirebilmesi, üretimin temel girdisi olan eğitim işgörenleri ve onların kullanacakları fiziksel olanakların yeter sayısı ve nitelikte olmasına bağlıdır. Çanakkale İli'ndeki ilköğretim okullarının işgören ve fiziksel olanaklarını nicelik açısından ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma, tarama modelindedir. Örnekleme yeralan 36 ilköğretim okulundan ulaşılan bulgular şöyledir: İlde bulunan 179 ilköğretim okulunun yarısından fazlası, taşınmalı sistem içinde, merkez okul niteliğindedir. 532 yerleşim birimindeki ilköğretim okulları bu merkezlere taşınmaktadır. İldeki sınıf ve branş öğretmenleri sayısı Türkiye ortalamasının üzerindedir ve 300'ün üzerinde sınıf öğretmeni fazlası da bulunmaktadır. Okullar eğitim bilimleri uzmanları bakımından ise oldukça yetersizdir. İlköğretim okullarında derslik başına düşen öğrenci sayısı 12.65'tir. Genel olarak, okulların kuruldukları yerler yönetmeliklere uygun iken, okulların % 20'sinin çevresinde uygun olmayan düzenlemeler ve mekanlar bulunmaktadır. Ayrıca okul bahçelerinde eğitime yardımcı düzenlemelerin ve yeşil alanların yetersizliği sözkonusudur. İlköğretim okullarındaki kurumsal verimliliğe ulaşmak için sınıf öğretmeni fazlasının ortadan kaldırılması, fiziksel düzenleme ve olanaklarla ilgili eksiklerin giderilmesine yönelik kararların alınması gerekmektedir.

Summary

The ability in realizing the aims of schools is closely related to the staff of education who are basic input of education, and the physical possibilities which are sufficient in numbers and quantity. This investigation is brought up on a matter which is criticizing the staff and the physical possibilities in the primary schools of Çanakkale and it is a survey method. The results which are taken from 36 primary schools are like these at this model. There are 179 primary schools in the city and more than half of them are in a transport system and they are qualified as a central school. The schools, which are situated at 502 locals are transferring to these schools. The numbers of the classroom and branch teachers are above on the Turkish average and 300 classroom teachers are found who are more than needed. The experts of education are extremely inadequate for this school. The average of the student which are divided into classes in the primary schools 12.65. Generally the establishment of the school are suitable regulations as well, the environment of 20 % schools have harmonies and sites which are unsuitable. More over this, the insufficient of green areas and regulations, which are helpful to the education, are another topics to be criticized. To reach the productivity in associations in primary schools, the problem in the number of classroom teachers have to be overcome and decisions have to be taken in physical regulations and in providing possibilities in lackments.

Tüm örgütler gibi, eğitim örgütlerinin de temel amacı, bir üretimi gerçekleştirmek ve bu yolla verimliliği sağlamak, etkililiği yüksek kılmaktır. Örgütsel verimliliğin artırılmasında, insangücü, teknoloji, fiziksel olanaklar, hammadde, diğer sistemler vb. birçok etmen rol oynar. Örgütler verimliliği sağlamak için ellerinde bulundurdukları insan kaynaklarını, fiziksel olanaklarını, yönetsel işlevlerle uyum içinde biraraya getirmek, örgütlemek durumundadırlar.

Eğitim hizmetinin üretim yeri olan okulların amaçlarını gerçekleştirebilecek bir yapıya ulaşabilmesi için alt sistemleriyle birlikte bir sistem bütünlüğüne kavuşması ve uygun nitelik ve yeterlikte girdiler alması gerekmektedir. Okul sistemleri, eğitimi en yüksek nitelikte üretebilmek için iyi yetmişmiş

öğretmen, eğitim bilimleri uzmanı ve yönetici çalıştırmak zorundadır. Bunun yanında, üretim sürecine en gelişmiş makine, araç ve gereçlerin katılması, en elverişli ortamın sağlanması eğitimin niteliğini artırır. Yeterli kadrolanıp donatılmayan ve girdiler alamayan örgütün yaşaması zorlaşır (Başaran, 1996: 26; Bursa-

hoğlu; 1994). Bu ve benzeri işlemlerin örgütlenmesi eğitim yönetmenlerinin görevidir.

Türkiye'de okul düzeylerinin her birinde ulaşılabilecek başarı, Türk eğitim sisteminin başarısı olacaktır. Ancak, eğitim sistemlerinin yavaşlığı, toplumun eğitim istemindeki hızlı artış, yaşanan hızlı değişimler, eğitime ayrılan paranın azalması, yatırımların yetersiz kalması gibi nedenler bu eğitim düzeylerinde önemli

sorunların yaşanılmasına yol açmaktadır. Özellikle, zorunlu eğitim kademesi olan ilköğretimde, sorunlar daha yoğun ve toplumsal baskı daha fazladır.

Sekiz yıllık eğitim uygulamasıyla beraber, uygulama öncesi yaşanan eğitim işgöreni, eğitim yapıları, araç ve gereç gereksinimi daha da artmıştır. Okul sistemleri için temel nitelikteki bu girdilerin sağlanması amacıyla yeni arayışlara girilmiştir. Sorunların bir kısmı Milli Eğitim Bakanlığı, bir kısmı da yerel eğitim örgütleri ya da okul yönetimleri tarafından çözülebilecek türdendir. Bu nedenle, başarıya ulaşabilmek için eğitim sisteminin her düzeyinde, yönetimlerin üzerine düşen yönetsel amaçları gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Okul örgütlerinin yönetsel amaçları ise, eğitim programlarını, öğrenci hizmetlerini, işgören hizmetlerini, okulun eğitim yerleri ve araç gereçlerine ilişkin işleri, okulun bütçeleme işlerine dayalı işlevleri etkili biçimde yönetmektir (Başaran, 1982: 95).

Öğrenciler, okulun işlediği hammadde, işlenen temel girdisidir. Okul, hammaddenin işlenmesi, eğitim hizmetlerinin üretilmesi için işleyen girdi olarak insan gücünü kullanır. Eğitim hizmetlerini okulun öğretmenleri, yöneticiler, eğitim bilimleri uzmanları ve yardımcı hizmetler işgörenleri üretir. Okulda bunlar olmadan eğitim hizmetlerinin yürütülmesi olanaksızdır. Bunlar eksik olduğunda ise, eğitim sürecinin etkililiği düşer (Başaran, 1983: 84).

Diğer taraftan eğitim, daha fazla fiziki özelliklere sahip olarak daha üretken bir etkinlik olması nedeniyle yeterli tesis, araç ve donanımla birlikte uygulandığı zaman daha etkin olarak işlevini yerine getirir ve daha kaliteli verim alınır. Genç kuşakların eğitimi için gereken nitelikli eğitim programları, onlara hizmet eden öğretim kadroları yanı sıra, fiziksel mekanların çağdaş ve örnek kalitede olması gerçeği günümüzde tartışılır olmaktan çıkmıştır. Özellikle ilköğretim kurumları, çocuklara gerekli bilişsel davranışları kazandırmak yanında, görgü dağarcıklarını zenginleştirmek vb. duyuşsal davranışları kazandırmak gibi bir görevi de üstlenmek durumundadır. Sağlıklı, doğru ve güzel mekanlarda eğitilen gençlere iyiyi, güzeli ve doğruyu öğretmek çok daha kolay olacaktır (Sağlıkova, 23: 1990). Bu nedenle eğitim sistemimizin başarısını artırma ve sistemi verimli kılmada, eğitim yapıları ve donanımları gözardı edilmemelidir. Diğer

taraftan, insan, yaşadığı dünyayı mekan kavramıyla düşünüp anlamlandıran bir varlıktır. Evrende her varlık aynı zamanda mekansal bir oluşu gösterirken, insanın yarattığı etik ve estetik değerler, eğitim, düşünce ve duygularda yani maddesel olmayan evrenin kendisi de mekansal bağlantılar dışında açıklanamaz, varoluş mekansaldır (Hesapçioğlu, 1994:123).

İlköğretim okullarındaki eğitim yerlerini bina içi ve bina dışı eğitsel alanlar olmak üzere iki grupta ele alabiliriz. Bina içi eğitim yerleri denince, derslikler, işlikler, deney odası, müze odası, okuma odaları, eğitsel kol odaları; bina dışı eğitim alanları denince de uygulama bahçesi, hayvanat bahçesi, spor alanları, oyun bahçesi, meteoroloji ve trafik köşeleri vb. yerler düşünülmelidir.

Tüm bu açıklamalara karşın, ülkemizdeki ilköğretim okullarının eğitim işgöreni ve fiziki olanaklar konusundaki durumu ortadadır. Öğretmensizlik nedeniyle kapalı bulunan okullar ya da boş geçen dersler; bina, derslik yetersizlikleri, kalabalık derslikler her zaman gündemde yeralmaktadır. Bir diğer sorun da, mevcut okul yapılarının birçoğunun eğitsel nitelikten yoksun olmasıdır. Yeni yapılar için de aynı durum sözkonusudur. Bunların birçoğu uzaktan modern bir yapı görüntüsü verseler de, yanına yaklaştıktan, içine girdikten sonra, çoğunun soğuk birer beton ve tuğla yığını olduğu görülür (Alıcıgüzel, 1979). Oysa, okul aile yaşamının devamı niteliğinde olmalı ve o sıcaklığı taşımalıdır.

Bu durumda, Milli Eğitim Bakanlığı'nın koyduğu "modern yapılarda, normal öğretimli ve 30 öğrencili dersliklerde eğitim" hedefini, bırakın nitelik, nicelik olarak bile yakalamak zor görünmektedir. Ancak bazı illerimizde bu hedefe yaklaşıldığı da görülmektedir. Örneğin, Çanakkale İli bunlardan biridir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Çanakkale İli ilköğretim okullarının eğitimini doğrudan etkileyen eğitim işgörenleri, eğitim yerleri olanaklarını saptamaktır. Bu amaçla, şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitim işgörenlerinin;
 - a) öğretmen,
 - b) yönetici,
 - c) eğitim bilimleri uzmanı,
 - d) yardımcı ve teknik işgörenlerin sayıları ne kadardır?
2. Çanakkale İli ilköğretim okullarının;
 - a) okul yeri,

b) eğitim yerleri ve eğitime destek yerleri bakımlarından durumu nasıldır?

Varsayımlar

Araştırma kapsamında yer alan fakat denenmeden doğru kabul edilen yargı şudur: Geliştirilen envanter listesi okullardaki işgören ve fiziksel durumu ortaya koyma yeterliğine sahiptir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma, Çanakkale İli sınırları içindeki ilçelerde yeralan resmi ilköğretim okulları ile sınırlıdır. Örgütlenme özellikleri bakımından özel duruma sahip olan müfredat Laboratuvar okulları kapsam dışındadır.

2. Araştırma ile okulların eğitim işgöreni, fiziksel yapı olanakları ortaya koyulmuş; işgören nitelikleri, yapı ve donanımların uygunluk, kullanılma biçim ve özellikleri ele alınmamıştır.

Önem

İlköğretim okullarının işgören ve fiziki durumlarını ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın;

1. Sekiz yıllık ilköğretim uygulaması sürecinin yaşandığı Türkiye’de, ilköğretim okullarının eğitim olanaklarının saptanması, okulların işgören ve fiziksel yeterlik düzeylerini ortaya çıkarmasına,

2. Okulların eğitim olanakları bakımından geliştirilmesi yönündeki çabalara bilimsel boyutta katkı sağlamasına,

3. Okullar ve eğitim olanaklarına ilişkin ileride yapılacak araştırmalara kaynaklık etmesi beklenmektedir.

YÖNTEM

İlköğretim okullarının olanaklarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, tarama modelinde ele alınmıştır. Çünkü araştırmada öncelikle, Çanakkale İli sınırları içindeki ilköğretim okullarının işgören, eğitim yeri, bina olanaklarına ilişkin olarak “Durum nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Elde edilen verilerle, Çanakkale İli ilköğretim okullarının işgören, eğitim yeri, bina olanakları ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada, problem cümlesine yanıt bulabilmek için izlenen yol şöyledir:

1. Çanakkale İli ilköğretim okullarının işgören, eğitim yeri, bina olanakları konusunda

İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nde bulunan istatistiki bilgilere başvurulmuştur.

2. İlköğretim okullarının olanakları konusunda;

a) işgören olanakları,

- sınıf öğretmenleri, dal öğretmenleri,

- eğitim uzmanları,

- eğitime yardımcı işgörenleri,

b) fizik olanakları,

- okul yeri,

- okul bahçesindeki eğitsel ve eğitime

yardımcı alanlar,

- okul binasındaki eğitsel ve eğitime

yardımcı yerler bakımlarından durumları geliştirilen envanterle saptanmıştır.

Evren ve Örneklem

Evren, çalışma evreni ve örneklemin belirlenmesinde şu yol izlenmiştir:

Bu araştırmada evren yerine, çalışma evreni alınmıştır. Buna göre;

1. Araştırmanın evreni, Türkiye’deki ilköğretim okullarından oluşmaktadır.

2. Çalışma evreni ise, Çanakkale İli’ndeki ilköğretim okullarıdır. Bu okulların sayısı 179’dur.

Tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenen örneklemin alınmasında şu işlemler yapılmıştır.

1. Çanakkale İli’ne bağlı 12 ilçeden random olarak 6 ilçe (Merkez, Bayramiç, Bozcaada, Eceabat, Gelibolu, Lapseki) seçilmiştir.

2. 1997-1998 Öğretim yılı içinde bu ilçelerdeki toplam ilköğretim okulu sayısı 75’tir. Bu okulların içinden random olarak belirlenen 38 ilköğretim okuluna ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Envanterin hazırlanması ve verilerin toplanması aşamasında şu işlemler yapılmıştır:

1. Araştırma konusu ile ilgili alanyazın taraması sonunda elde edilen verilerden yola çıkılarak envanter ve anketlerin içeriğine yönelik sorular üretilmiştir.

2. Üretilen sorulara ilişkin uzman görüşlerine başvurulmuş ve öneriler dikkate alınarak envanter tasarısı oluşturulmuştur.

3. Envanter ve anket tasarısı, Çanakkale İli’nde, ildeki 3 ilköğretim okuluna uygulanmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda envantere son şekli verilmiştir.

4. Bilgi toplanan okulların bir kısmına (9 okul) bizzat gidilmiş, diğerlerine ise Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığı ile, yazışma yoluyla ulaşılmıştır.

5. Okullara ulaştırılan 38 veri toplama aracından 29'u geri dönmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Anket verilerinin çözümlemesinde şu işlemler yapılmıştır:

1. Geçerli envanter ve anketlerin verileri değerlendirme tablolarına işlenmiştir.
2. Elde edilen veriler üzerinde frekans ve yüzde hesaplamalarına yer verilmiştir.

BULGULAR VE YORUMU

Bu bölümde, toplanan veriler doğrultusunda bulgular açıklanmış ve yorumuna gidilmiştir.

İlköğretim Okullarının Sayısal Durumu

Çanakkale ilinde sekiz yıllık eğitim ve taşınabilir eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması sonucunda ilköğretim okullarının büyük bölümü merkez okullarda toplanmıştır. İlde faaliyette bulunan ilköğretim sayısı 196'dır. Bunların 176'sı ilköğretim okulu, ikisi YİBO, ikisi özel eğitim okulu, birer tanesi de pansiyonlu ilköğretim okulu ve özel okuldur. Bu okulların % 48.47'si (95 okul) taşınabilir sistem içinde merkez okul niteliğindedir. 1998-1999 öğretim yılı itibarıyla, bu okullara taşınan okul sayısı 532'dir. Dolayısıyla, 532 yerleşim biriminde bulunan okullar kapalı durumdadır. Bu uygulamayla birleştirilmiş sınıflı okulların tümünün kaldırılması yoluna da gidilmiştir.

Diğer taraftan Çanakkale Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2001 yılı için, 30 öğrencili derslikler ve normal eğitim hedefine de büyük oranda yaklaştığı söylenebilir. Çünkü ildeki ilköğretim okullarının % 95'i normal öğretim uygulaması içinde bulunmaktadır. Yapımı devam eden ek derslik ve binalarla gelecek öğretim yılında tüm okullarda normal eğitime ulaşılabilmesi mümkün olacaktır.

Okullarının Eğitim İşgörenleri

Çanakkale ilindeki ilköğretim okullarının öğretmen sayısı bakımından Türkiye'nin şanslı illerinden olduğu söylenebilir.

Çanakkale İli'ndeki ilköğretim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmeni sayısı 2.605, örnekleme giren 29 ilköğretim okulunda

ise 266'dır. Bu öğretmenlerin % 98 (261 öğretmen)'i okulda kadrolu, % 2 (5 öğretmen)'si başka okullardan sağlanan öğretmen durumundadır. Branş öğretmenlerinin toplam sayısı ise 218'dir. Okulların 18 (% 62)'inde kadrolu branş öğretmeni, 14 (% 48)'ünde ise başka okuldan sağlanan branş öğretmenleri görev yapmaktadır. 4 (% 13.79) okulda ise vekil öğretmenler görevlerini sürdürmektedirler.

Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı bakımından değerlendirildiğinde, ilköğretim birinci kademe bir sınıf öğretmenine 19.74 öğrenci düştüğü görülmektedir. Branş öğretmenleri bakımından da yaklaşık bir oran görülmektedir. İkinci kademe bir branş öğretmenine düşen öğrenci sayısı 15.78'dir.

Çanakkale İli'ndeki sınıf ve branş öğretmenlerinin nicel anlamda Türkiye ortalamasının üzerine çıktığı hatta öğretmen fazlasının olduğu söylenebilir. Örnekleme giren bir 27 öğrencili bir okulda 5 öğretmenin görev yaptığı saptanmıştır. Yine merkez ve taşra okullarında yaklaşık 350 öğretmenin sınıfının olmadığı eğitim yöneticilerince ifade edilmiştir.

İlköğretim okullarında, sınıf ve branş öğretmenlerinden sonra, sayısal olarak gelen eğitim işgörenleri anasınıfı öğretmenleridir. Okulların % 55'inde anasınıfı bulunmaktadır ve bu anasınıflarındaki toplam öğretmen sayısı 26'dır. Bu öğretmenlerin 24 (% 92.3) 'ü çalıştığı okulda kadrolu, ikisi de (% 7.7) başka okullardan sağlanan öğretmenlerdir. İlköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise (389 öğrenci / 26 öğretmen), 14.96'dır.

İlköğretim okullarının rehber öğretmen bakımından ise olanakları oldukça kısıtlıdır. Sadece 4 okulda (%13.79) rehber öğretmen bulunması bunun göstergesidir. Ancak il milli eğitim yönetimi, rehberlik hizmetlerini aksatmamak için kısa süreli olarak öğretmenlerin bir bölümünü hizmetçi eğitimlere alarak , bu eğitimden geçenleri geçici olarak rehberlik hizmetlerinde değerlendirme yoluna gitmiştir. Fakat, ilin en önemli ihtiyacının rehberlik hizmetlerini yerine getirebilecek uzman kadrolar olduğu söylenebilir. Bunların yanında, özel alt sınıfı bulunan bir okulda, 3 özel eğitim öğretmeni, iki okulda birer laboratuvar öğretmeni bulgular arasındadır.

Eğitime destek işgörenleri bakımından ise okulların yeterli olmadığı görülmektedir. İlköğretim okullarının kadrolu olarak sadece yüzde 24 (7)'ünde büro hizmetleri, yüzde 48.27 (14)'sinde temizlik hizmetleri işgöreni bulunmaktadır. Herbir hizmetliye düşen derslik sayısı 9.92'dir. Okullar temizlik hizmetlisi

ihtiyacı kendi olanaklarıyla da karşılama yoluna gitmektedirler. İlköğretim okullarının sadece birinde ise kütüphane memurunun bulunduğu saptanmıştır.

Okullarının Bina ve Derslik Durumu

Çanakkale ilindeki ilköğretim okullarının bina olanaklarının derslik bakımından, genel olarak yeterli olduğu söylenebilir. Ortalama 12.65 dersliğin düştüğü ilköğretim okullarının yüzde 72.41 (21 okul)'i tek bina, yüzde 17.24 (5 okul)'ü iki bina ve yüzde 6.89 (2 okul)'u üç binaya sahiptir. Okul bahçesinde çoğalan binalar, iyi planlama yapamamanın sonucu ortaya çıkan olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Okulların derslik başına düşen öğrenci sayılarına bakıldığında, 24.58 öğrencinin düştüğü görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan "Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitim" raporunda (MEB, 1997: 41), Çanakkale ili'nde derslik başına düşen öğrenci sayısı 23 olarak belirtilmiştir. Söz konusu bilgi bu araştırmanın bulgusuyla da yakın bir değerdedir. Aradaki fark, taşınabilir sistemle birlikte daha fazla sayıda öğrenciyi biraraya getirebilmenin bir sonucu olarak yorumlanabilir. Diğer taraftan, Çanakkale ilköğretim okullarının bu fiziki kapasitesi Türkiye ortalamasının da çok üzerindedir. Türkiye genelinde derslik başına düşen öğrenci sayısı 43, İstanbul için bu ortalama 1998-1999 öğretim yılı için 71'dir. İllere göre değerlendirildiğinde, Çanakkale ili ilköğretim okullarında derslik başına düşen öğrenci sayısı en iyi altıncı il durumundadır. Okulların yaklaşık yarısında (% 55.17) laboratuvar ve ışık, dörtte üçünde ise araç odası bulunmaktadır.

Okul Yerleri

İlköğretim okullarının 100 metrelik çevresinde bulunanlar araştırıldığında, yüzde 75.86 (22)'sinin konutlar arasında bulunduğu görülmüştür. Yine okulların yüzde yirmidördü akarsu kenarı veya su kanalı çevresinde kurulmuştur. Altışar okul (% 20.68) da kahvehane, meyhane; taşıt durakları, cami yanı ya da yerleşim biriminin uzağında bulunmaktadır. İki okulun çevresinde eğitimi olumsuz etkileyen iki işyeri ve fabrika bulunurken, ikişer okulun çevresinde de kütüphane ve oyun alanları, park bulunmaktadır. Ayrıca okulların

tümünde ihata duvarı bulunmaktadır ve bunların yüzde 41.38'i yığma taş duvardır. Bunu 31.03'lik yüzdelere betonarme duvar ve telörgü izlemektedir. Okulların yüzde 37.93'ünde ise demir parmaklıklar bulunmaktadır. Ayrıca bu okulların yüzde 45.28'i ana caddeye, yüzde 41.14'ü ara sokaklara açılmaktadır. Okulların sadece yüzde 13.58'inde okul bahçe kapısı boş alanlara açılmaktadır.

Okullarının Eğitsel ve Eğitime Yardımcı Alanları

İlköğretim okullarının derslikler dışındaki eğitime yardımcı alanları bakımından durumu ise şöyledir: Okulların sadece yüzde 27.58 (8)'inde uygulama bahçesi bulunmaktadır ve bu bir olumsuzluk olarak düşünülebilir. Çünkü uygulama bahçeleri okulların önemli eğitim alanlarıdır. Özellikle okul programlarının yoğunluğu, kentleşme ve okul yeri bulma gibi nedenlerle okullarımızda bu tür eğitsel alanlar azalmakta ya da unutulmaya yüz tutmaktadır. Okullar spor salonları bakımından da yetersizlik göstermektedirler. Sadece 5 okulda (%17.24) spor salonu bulunması bunu ortaya koymaktadır. Ancak okulların yüzde 55.17'sinde basketbol, 51.72'sinde voleybol, yüzde 24.14'ünde futbol sporlarını bahçede yapmaya dönük düzenlemeler bulunmaktadır. Eğitim amacıyla kullanılacak diğer düzenleme ise, dokuz okulda bulunan (% 31.03) kum havuzlarıdır.

İlköğretim okulları bahçelerinin zemini bakımından durumuna bakıldığında tören alanı olarak düzenlenmiş olan zeminin, okulların % 55.17'sinde beton, diğerlerinde de yaklaşık yüzdelere asfalt, toprak, sıkıştırılmış çakıl ya da parke taşdır. Oyun alanı olarak kullanılan zeminin ise, yarısından çoğu (51.72) toprak, %31'i beton ve yüzde 13.79'u sıkıştırılmış çakıl türündendir. Bir okulda ise, zeminin büyük bölümü kumla kaplıdır.

Yeşil alanlar bakımından ele alındığında, okullarımızın yeşil alanlarının pek yeterli olmadığı saptanmıştır. Okulların % 86.20 (21 okul)'sinde çim alanlar bulunmamaktadır. Okul bahçelerinin % 41.38 (12 okul)'inde ise toplu halde ağaçlık bir alanın olmadığı görülmüştür. Okullarımızın önem vermeleri gereken yeşil alanlar bakımından yetersizliği, eğitsel bir kısım fırsatların kaçmasına da yol açmaktadır. Ayrıca okullarımızda eğitsel amaçlı kümes, arılık, hayvanat bahçesi, meteoroloji köşesi, trafik köşesi vb. eğitsel düzenlemeler

bulunmamaktadır. Bu eksiklikler, hep şikayetçi olunan, işlevsel, hayata hazırlayıcı eğitimin engellerden biri olarak düşünülebilir.

b) Binaların ergonomik açıdan ele alınması, konularında çalışabilirler.

SONUÇ

Çanakkale İli, gerek sekiz yıllık eğitim, gerekse ideal standartlara ulaşmada en az sorunlu, işgören ve fizik olanakları en yeterli iller arasında sayılabilir.

Bu araştırmada, ilköğretim okullarının işgören ve fiziksel olanakları ile ilgili ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1. İlköğretim okulları sınıf öğretmenleri ihtiyacın üzerinde, branş öğretmenlerinde ise yeterli sayıdadır.

2. Okullardaki eğitim bilimleri uzman kadroları Türkiye geneline koşut olarak, yetersizdir.

3. Okulların kuruldukları yerler genelde eğitsel açıdan uygun özellik taşımaktadır.

4. Okul binaları ve derslikler bakımından sorun bulunmamakla birlikte, bir binaya göre planlanmış okul bahçeleri, ek binalar nedeniyle yetersiz kalmaktadır. Deney odası, işlik, müze gibi eğitsel mekanlarla ilgili yetersizlikler devam etmektedir.

5. İlköğretim okulları genellikle binalar arasına sıkışmış olmakla birlikte, kuruluş yerleri eğitsel açıdan fazla bir olumsuzluk taşımamaktadır.

6. Okul bahçelerindeki eğitsel ve eğitime yardımcı alanlar yetersizdir. Bahçe oyun alanları ve yeşil alanların azlığının eğitimi olumsuz etkilediği ya da etkisiz kıldığı söylenebilir.

Öneriler

Çalışmanın sonunda geliştirilen öneriler şöyledir:

1. Bakanlık ve il düzeyinde yapılacak düzenlemelerle öğretmen savurganlığının önüne geçilmelidir.

2. İl eğitim yöneticilerinin hedefi, eğitim bilimleri uzmanları bakımından okullarını zenginleştirici girişimlerde bulunmak olmalıdır.

3. Kapalı tutulan okullar değerlendirilip, onlardan sağlanan gelir ile faaliyette olan okulların eğitim bilimleri bilgisi ve ergonominin gereklerine uygun olarak yeniden düzenlenmesi yoluna gidilmelidir.

4. Bu konuda araştırma yapmak isteyecekler;

a) Eğitim işgörenleri ve fiziksel olanakların başarıya etkisi,

KAYNAKÇA

ALICIGÜZEL, İzzettin. **İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim**. 4. Basım, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1979.

ALPARSLAN, İsmet. **Okullarda Gözlem**. Erzurum: 1993.

BAŞARAN, İ. Ethem. **“Türkiye’nin Zorunlu Öğrenim Sorunları ve Çözüm Yolları.”** Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi, 1974.

----- **Temel Eğitim ve Yönetimi**. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, 1982.

----- **Eğitim Yönetimi**. Ankara: 1983.

----- **Türkiye Eğitim Sistemi**. Ankara: 1992.

----- “Nitelikli Bir Temel Eğitim Nasıl Olmalıdır?”. **Türk Milli Eğitiminde Kalite Paneli**. İstanbul: TSE, 1994.

BAŞAR, Hüseyin. **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Pegem Yayınları, 1994.

BURSALIOĞLU, Ziya. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: PEGEM Yayınları, 1994.

HESAPÇIOĞLU, Muhsin ve Beyhan MERİÇ. “Okul Binalarının Tasarımı, Türkiye ve İstanbul İlinde Eğitim Tesisleri-Nüfus İlişkisi-Eğitim Planlaması ve Ekonomisi Açısından Bir Ön Çözümleme.” **Eğitim Bilimleri Dergisi**. Sayı: 6, İstanbul: M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Yayını, 1994.

MEB. **Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu İlköğretim**. Ankara: MEB – APK Yayını, 1997.

SAĞLIKOVA, Yıldırım. “Orta Eğitim İçin Bir Kampus.” **Tasarım**. Yıl: 1, Sayı: 4, İstanbul: 1990.